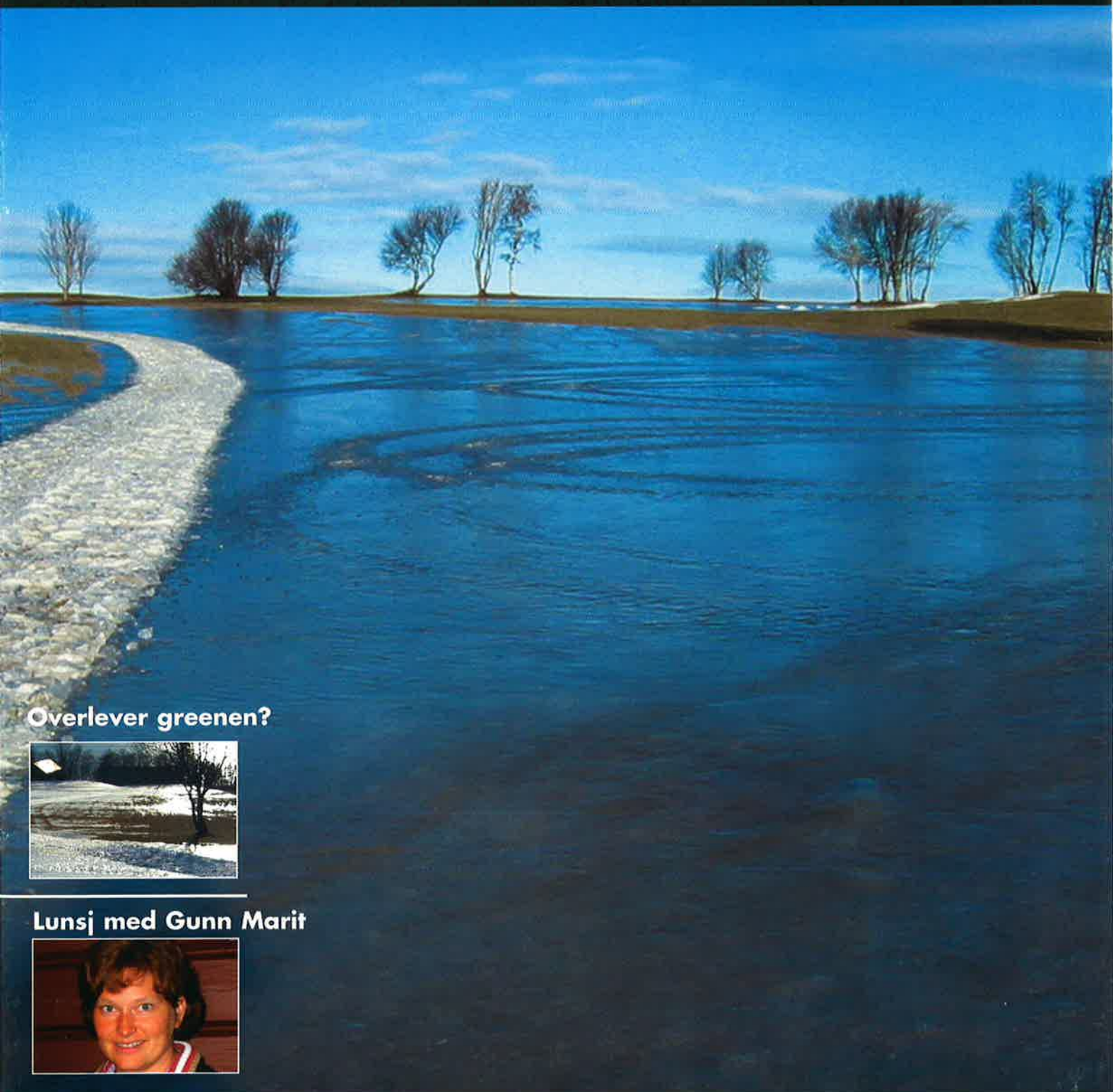

GRESS

Forum

Gresspleie til sportsbruk 1-2003

Overlever greenen?

Lunsj med Gunn Marit

A L B A T R O S S

AMTEC
NORGE

Felleskjøpet

A-K

Eik & Hausken Oslo
SVENNINGSENS

4-0-10 + 10 Fe

Kontrollert frigjøring av chelatert jern

Perk sørger for kontrollert frigjøring av jern og er utviklet for å gi god gressfarge sammen med en liten mengde nitrogen og kalium i form av ammonium- og kaliumsulfat. Den er beregnet for bruk om høsten eller tidlig vår når det er påkrevd med god farge og begrenset vekst. Magnesium er tilsatt for å sikre god næringsbalanse, og gressets reaksjon på jern har vist seg å være bedre når det tilføres sammen med magnesium og humus- og fulvussyrer som brukes til å felle ut jern fra en naturlig drikkekilde.

MESA 14-0-25 & 21-4-10 Kontrollert frigjøring av ammoniumsulfat

MESA er den første nitrogenkilden som kombinerer ammoniumsulfat med metylenurea i et enkelt korn. Slik fungerer det. Ammoniumsulfatet reagerer med førsteklasses høyaktivitets metylenurea. Som et resultat blir frigjøringen av ammoniumsulfat effektivt kontrollert. Dette gir et ensartet og glansfullt utseende med praktisk talt null risiko for sviing. Fordi det verken finnes et kunstig belegg eller et svovelbelegg, brytes granulen fullstendig ned uten å etterlate seg rester. MESA er den eneste nitrogenkilden som kombinerer ammoniumsulfat og metylenurea i et enkelt korn.

expo 20-0-25 Kontrollert frigjøring av kaliumsulfat

Extended Potassium gir en kostnadseffektiv kontrollert frigjøring av kaliumsulfat og utvider de agronomiske fordelene med kaliumkarbonat. Expo dannes gjennom en reaksjon mellom metylenureaforbindelser og kaliumsulfat og gir en homogen nitrogen- og kaliumbasert gjødsel med langsom frigjøring. Expo gir bedre resultat sammenlignet med tradisjonell kaliumsulfatbasert gjødsel i jordsmonn med kaliummangel, og den beleggfrie, homogene granulen belegg gir næring i opptil 16 uker uten risiko for katastrofal frigjøring.

AMTEC NORGE AS

PO Box 2, 1324

Lysaker, Norge

Tlf: 80 03 52 35

Fax: 67 82 91 66

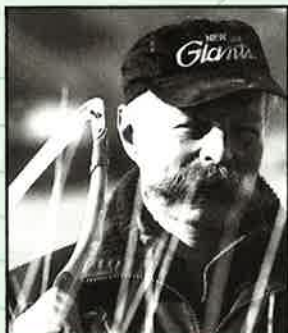
Epost: amtecnorge@amenitytechnology.com

Web: www.amenitytechnology.com

LebanonTurf
Our reputation is growing yours.™

Vellykket gresskurs

Noen personer har lettere en andre for å havne oppi det med begge beina. Ikke før en stakkar har tatt på seg oppgaven med å være redaktør for dette enestående fagbladet og strever med å få det til, så går pinadø samme person bort og lar seg velge som president for NGA. Som om det ikke var nok å gjøre fra før!!

Husk også på at redaktøren kommer fra et sted i Norge der banen bare er stengt noen få uker i Mars. (Må jo stenge for liksom å kunne åpne for sesongen!) Det er spill på banen mer eller mindre hele året og klimaet gjør at det også kan foretas en rekke oppgaver ute på banen i vinterhalvåret. Med andre ord; få muligheter for en skikkelig lang, god, etterlengtet og for tjent ferie.

I tillegg bygger Sola Golfklubb nytt klubbhus og baneavdelingen har all utgraving, masseforflytning, drens, kabelgrøfter, pukking, uteområder, ny puttegreen, ny chipegreen, steinlegging, stier.....osv. La oss si at det er litt travelt for tiden!

Årets Gresskurs var etter Redaktørens syn meget vellykket. Flere engasjerende tema og et nydelig vær. En spørreundersøkelse viste at et stort flertall av deltakerne ønsket at også neste års kurs burde avholdes i sol og varme. Det blir opp til styret om kurset skal gjentas på samme sted eller legges til nye destinasjoner.

Etter Gresskurset deltok redaktøren sammen med Agnar Kvalbein som utskremte representanter for NGA på et FEGGA møte i St. Andrews. Et interessant og lærerikt møte med representanter fra hele Europa.

Deltok på NLH's kurs "The art of greenkeeping". Første bolken på Gresskurset, resten på Ås. Så nå skal Redaktøren i tillegg også forfatte en hovedoppgave før 10. April! Veldig tydelig at lærekreftene var usikre på fagnivået til deltagerne. Det ble undervist i en del ting som var rimelig selv sagt for mange av oss. De som hadde betalt alt ut av egen lommebok var litt usikre på om de fikk alle de produktene de hadde betalt for.

Men det er kanskje slik de gjør på en høyskole, tar for seg et relatert tema, underviser og debatterer dette med deltakerne med tanke på at studentene skal bli interessert og skaffe seg dypere innsikt i emnet med selvstudium. Ikke vet jeg, har aldri gått på høyskole før. Men de ansvarlige for kurset var veldig interesserte i konstruktiv kritikk og åpenbart villige til å forandre og forbedre. Og det er positivt, alt kan alltid bli bedre.

Ja, ja...nå må jo redaktøren forfatte presidentens hilsen også. Følg med på side 5 og se hva vedkommende har å si. Har han noen mål og visjoner eller var han bare listefyll som ble kumulert opp?

Ha en fin vår!
Kjell

Virksomhetsplan for NGA 2003

1. Gresskurs
2. Minimum 6 erfa-treff, samt utvikle disse
3. Delta og være aktive i forbindelse med FEGGAs aktiviteter
4. Videreføre og videreutvikle Gressforum
5. Jobbe med ansettelse av daglig leder
6. Søke nye måter for å bedre inntjeningen i organisasjonen
7. Måltrettet jobbe for å oppnå et resultat av 400 betalende aktive medlemmer
8. Arrangere NGA-mesterskap
9. Arrangere og delta i Nordisk mesterskap for Greenkeepere
10. NGA overtar ansvaret for FFG ved de betingelser at de økonomiske rammene er tilfredsstillende
11. Styremøter etter behov
12. Videreutvikle opplegget med våre samarbeidspartnere

Les mer fra årsmøtet på våre internettsider.

Nye retningslinjer for klassifisering av NGA's medlemmer i kategori **golfbane**.

Utarbeidet av NGA's klassifiseringskomite 2001/2002

Stål Bø

John Riiber

Olav Bodilsen

Finn Ericsson

Titler:

1. Headgreenkeeper

2. Ass. Headgreenkeeper

3. Greenkeeper

4. Banearbeider

Kriterier for titlene.

Banearbeider

- Ansatt minimum 5 mnd på golfbane.

Greenkeeper

- Nivå 2 (FFG standard) greenkeeperutdanning og 12 mnd praksis i tillegg.
- Svenske VUB (2 års praksis før en går 6 uker) og 12 mnd praksis i tillegg.
- Relevant grøntfaglig utdanning og 4 års praksis.
- 6 års praksis og min. 5 av NGA's Gresskurs(fortrinnsvis ha gjennomgått grunnkurset).

Ass. Headgreenkeeper

- Kvalifikasjoner som greenkeeper og ansatt som ass. headgreenkeeper.

Headgreenkeeper

- Kvalifikasjoner som greenkeeper og ansatt som headgreenkeeper(drifsan svarlig på egen bane).

FORSIDE: Stålis på Byeneset

NGA er en interesseforening for Norges golfbane ansatte og arbeidere på andre idrettsarenaer med gressdekke.

Styremedlemmer:

Kjell Sandanger

Stig Olof Englund

Atle R. Hansen

Olav Noteng

Roy Trydal

President

Nestleder

Sola GK

Evje GK

Golf Management

Byneset GK

Kvinesdal og Omegn GK

Valgkomité:

Stål Bø

Oddbjørn Tidemann

Steinar Selle

Leder

Skaaret

Vestfold GK

Grenland GK

Revisorer:

Hans Ordling

Johannes Nermo

Leder

Hafjell GK

Sekretær:

Gunn-Marit E. Selle.

Hun er å treffe på telefon

de fleste dager.

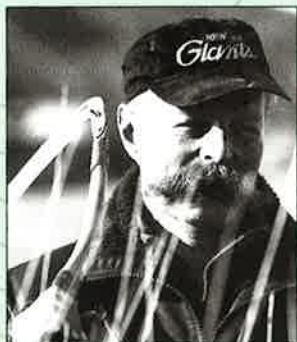

Adresse:

Norwegian Greenkeepers Association, Luksefjellveien 861 3721 Skien

Telefon: 35 59 04 99 - Telefax: 35 59 49 29 - E-post: adm@nga.no - www.nga.no

Ny vår og nye muligheter

Ja, sånn kan det gå. Fra å være seg selv på alle måter, slenge med leppa i tide og utide, ha en uhemmet omgang med cognac og sigar og ellers føre et liv uten hensyntagen til andres meninger..... til plutselig å måtte ta ansvar og opptre fornuftig i alle sammenhenger.

Ikke bare enkelt frivillig å ta på seg slike byrder. Nå ja, frivillig....Etter litt (mye) press ble det bare slik. Men for å være helt ærlig bør alle som blir forespurt om å ta et tak for organisasjonen vår etter beste evne stille opp. (Det kan bli din tur før du aner det). Det er ikke noe en velger selv, det er noe en velges til!

Vi er kanskje ikke advokater, økonomer eller stor-talere noen av oss, men vi har vel alle "sunt bondevett" og kan få til det meste. Greenkeepere er jo også kjent for at de kan spørre hverandre og få hjelp av hverandre når problemer skal løses. Slik bør det være.

Og det er godt med god hjelp. Det hadde ikke fungert med min presidet-rolle om jeg ikke hadde hatt gode støttespillere i styret. I tillegg finnes Gunn-Marit med sin inside information fra gammelt styre og stell. (Les abdisert president Steinar) Ikke måte på hva den dama vet, eller kan finne opplysninger om. Takk for det!

Overskriften antyder ny vår. Kalenderen viser mars. De fleste greenkeepere rundt i landet har vel nå fått en viss oversikt over eventuelle vinterskader. Eller en indikasjon om hvor bra eller dårlig det ser ut til å bli under snø og islag. Ryktene sier det lukter i Trøndelag.....La oss håpe det ikke er totalt utdødd.

Styret har allerede startet prosessen med neste års Gresskurs. Det store flertallets ønske om sydlige breddegrader er notert. Men i disse urolige og vanskelige tider må vi også tenke at det å reise til utlandet faktisk kan innebære en risiko. En risiko som kanskje blir så stor at vi må ta sikkerhetshensyn. Nasjoner kriger og truer med krig, terror avler nye terrorhandlinger. Derfor ser styret seg nødt til å også å ha en reserve løsning i Norge. Men det vil vel helst ordne seg til det beste!

Ellers har det kommet meg for øret at GAF har ansatt ny daglig leder. Veldig positivt for deres organisasjon. Noe av det første vedkommende blir beskjeftiget med er å innhente opplysninger om leverandører og deres priser på varer og tjenester til golfbanedrift. En god tanke med henblikk på samordnede innkjøp og derved kvantumsrabatter og penger spart for GAF's medlemmer.

Det som skurrer litt er at de i tillegg til strømleverandører, kopipapir, data og ellers det som ligger under administrasjon, også ønsker oppgitt leverandører og priser på gjødsel, sand, frø, maskiner, deler og ellers alt som har med Greenkeeperens daglige gjøremål. Hvilke forutsetninger har daglig leder i GAF til å avgjøre hvilke produkter som er best egnet på de forskjellige banene? Skal alle sammen for eksempel kjøpe maskiner og deler fra samme leverandør?

Gi oss alle kraft til å starte på en ny sesong med de problemer og utfordringer som kommer. Husk det blir alltid gode dager innimellom. Nyt dem!

Kjell (igjen)

GCSAA Trade Show i Atlanta, Georgia

Den 74. utstilling arrangert av GCSAA (The Golf Course Superintendents Association of America) var i år lagt til Atlanta, Georgia. For de som ikke har vært på en GCSAA utstilling og seminar/ forelesning før, kan vi fortelle at dette er verdens største utstilling av maskiner og utstyr til golfbaner, samt trolig det beste og meste som kan tilbys når det gjelder formidling av kunnskap om greenkeeping, på noen få dager.

Når det gjelder utstillingen kan vi trygt si: Det man ikke finner her er ikke verdt å finne blant mer enn 700 utstillere!

Vi var en liten gjeng som reiste sammen for å få med litt golf og sightseeing, i tillegg til det faglige som GCSAA har å by på. 97 ulike seminarer og forelesninger på 3 dager! Og så 3 dager med utstilling i en messehall "litt" større enn den nye messehallen i Lillestrøm.

I tillegg hadde vi lagt inn besøk på E-Z-GO fabrikken, en dags demonstrasjon av maskiner og utstyr fra SMITHCO,

(Eik & Hausken's nyeste leverandør av spesielt bunkerraker og sprøytebiler) samt en ettermiddag med produktinformasjon og debattforum fra Jacobsen om deres produkter.

Callaway Gardens heter en, det vil si to av golfbanene til Callaway konsernet. Selv om februar er vinter i også i Georgia, kan man nok som nordbo bli vant til klimaet der borte. 14-15 varmegrader er helt ok for oss som ikke har spilt golf siden i fjor høst, og når sola kom fram ble det riktig trivelig selv om resultatene for noen av oss ikke egner seg på trykk.

De ble ikke mye bedre neste dag, når vi spilte Hampton Golf Village. Kanskje var det fordi det ble litt kaldere i været. Men begge golfbanene var usedvanlig trivelige, og man kan undre seg hvordan de får solgt alle husene (skal vi gjette på ca. 300 rundt Hampton Golf Village) som for de flestes vedkommende var ferdigbygget, men som neppe kostet mindre enn 3 millioner norske. Og maken til kupert bane skal man lete lenge etter. Kanskje litt forståelig at konkurrentens golfbiler

hadde problem å ta seg rundt banen! Selv om vi gjerne går når vi spiller golf, var det ikke noe tema den dagen!

SMITHCO startet som et enmannsfirma for drøyt 35 år siden, og har i mellomtiden utviklet seg til å bli en ikke ubetydelig aktør i golfbransjen. Deres bunkerraker er godt kjent av en del i Norge, ikke minst deres Green Star "RBS System", som står for Rulle, Børste og Spike-lufting. Alle funksjoner montert på en bunkerrake fra SMITHCO eller Toro kan nå leveres av Eik & Hausken Oslo AS, også til den nye G-Star bunkerraken, som trolig kommer til å bli en besteselger, skal vi tro på kvaliteten sammenlignet med prisen.

Spesielle sprøytebiler er også SMITHCO's spesialer, og den første er klar for levering i disse dager. Vi takker for tillitten og VET at dere ikke blir skuffet. Uslåelig kvalitet til en rimelig pris er det som har gjort SMITHCO til en suksess, og det er en kombinasjon som vi nordmenn ikke har noen imot!

Cushman arbeidsbiler skal nå produseres på E-Z-GO fabrikken, og produksjo-

G-Staar Bunkerrake

Elektrisk singleklipper

nen skulle akkurat starte når vi var der. Det er ikke lite arbeid som ligger bak flytting av en hel produksjonslinje over flere delstater, men nå er det klart for produksjon i Augusta, Georgia, for øvrig like ved siden av den største konkurrenten. Greit å ha konkurransen i samme gata?

NYHETER var det kanskje ikke så mange av på årets utstilling. Hvert år sier ryktene at "alle" har nyheter klare, men hvis ikke konkurrentene viser det og det, så venter vi litt også. Men vi merket oss kanskje særlig to nye singel klippere fra Jacobsen. Verdens eneste elektriske singelklipper kan nå leveres, samtidig som Jacobsen har markedets eneste elektrisk drevne trippel greenklipper.

I tillegg har Jacobsen også kommet med en helt ny singelklipper med flytende sylinder, så nå er ikke Toro lenger alene om denne detaljen.

Også i år inviterte Jacobsen kunder og leverandører til Jacobsen "Product Focus Group", hvor en patentert nyhet ble vist, som kanskje er det mest revolusjonerende som er presentert green-keepere på et par tiår. Et patentert prinsipp med underkniver som festes med magnet! Ingen skruer, kun magnet. "Alle" var enige om at dette var et utmerket prinsipp, "bare det virker". Og det gjør det. Underkniver med magnetfeste blir tilgjengelig i løpet av året. Til Jacobsen maskiner!

Litt utenom golf aktiviteter ble det også tid til, med NHL kamp mellom Atlanta Thrashers og Tampa Bay XXXXXXXX. Man behøver ikke være ihuga hockey fan for å forstå at NHL hockey og hjemlig hockey ikke er helt det samme. Arenaen kunne vel ta 20000 tilskuere, og selv om det var "bare" vel halvfullt, var det et sant liv som bare amerikanere kan lage.

Det var NBA weekend i Atlanta og diverse "all-star" lag spilte, til alle basketfans store fornøyelse. De var alle ute for å vise seg frem på "stripa" lørdag og søndag kveld, med "verdens største utvalg" av stykede firehjul-

strekke i nyvaskete versjoner. Det mest "in" for tiden er 20"-24" felger med lavprofil dekk i størrelse minst 315/50, for dere som har samme interesse som meg!

Ellers var det selvfølgelig masse god mat og drikke. Og visste vi det ikke fra før, så vet vi nå hvorfor så mange amerikanere trenger så store biler.....

Neste års show er i San Diego, og vi var alle enige om at der møtes vi gjerne igjen. Men i 2005 blir den første felles utstilling med seminarer og forelesninger arrangert av GCSAA og National Golf Course Owners Association (NGCOA).

The Golf Industri Show vil det hete i fremtiden, men altså business as usual t.o.m. neste år.

Jan Ormseth

Den «norske» delegasjon (med noen innsnikere)

Gress Service 90 AS

Din totalleverandør av utstyr til golfbaner!

Barlindveien 7 Tlf.: 32 13 43 88
3512 Hønefoss Fax: 32 13 42 33

E-post: post@gs90.no - internett: www.gs90.no

Woldstad Sandforretning as

Sand til idrettsanlegg • Tørket gradert sand • Råsand • Silikosefritt blåsemiddel

Sand til Idrettsanlegg: Golf – Fotball - Volleyball

Etter mange år som leverandør av spesialsand til idrettsanlegg har vi hele tiden tilpasset produksjonen i fellesskap med utbyggere og nye forskrifter. Forskning og utvikling har hjulpet til at vi i dag har et godt utvalg av sandprodukter som tilfredsstiller de strengeste krav og kornkurver for levering til golfbaner. Vi leverer flere ferdige produkter som er klare til bruk på de forskjellige anleggene. (Se oversikt over sand til idrettsanlegg). Fordelen med vår sand er at den er helt ren fra naturens side, er lett å jobbe med, og er med på å skape et perfekt anlegg.

Borre golfbane

Vi er leverandør til flere av de beste golfbanene på Østlandet og vil nevne leveranser til:

- Borre golfbane, Horten. Hvor vi har hvert leverandør de siste 5 årene av Toppdressing, Vekstlag og Bunkersand.
- Losby golfbane, Skjetten. Hvor golfbanen er bygget etter canadiske spesifikasjoner. Bunkersand fra vårt sandtak har en lys farge som skaper fine kontraster mellom sand og de grønne omgivelsene i anlegget.

DGB Godkjent sand til betongtilslag • Tilfredsstiller kravene for fallunderlag etter NS EN 1177

Pastadresse
Travbaneveien 12
3000 Hokksund

Sandtak Åmåt i Modum
Telefon: 32 78 48 48
32 78 48 46

Lagerutsalg i Drammen
Telefon: 32 83 19 55
Telefax: 32 83 47 96

Privat
Tore Woldstad
Telefon: 32 75 17 68

Bankgiro: 2220 05 00184
Postgiro: 0802 5478771
Foretaksreg.: NO 917 376 972 MVA

SFG – et nordisk miljøinitiativ på golfbaner

Scandinavian Turfgrass Research Foundation (SFG) ble stiftet i mars 2001 av golfforbundene i Danmark, Sverige, Finland, Norge samt **Swedish Greenkeeper Association**. Formålet med stiftelsen er å igangsette og gi økonomisk støtte til miljørelaterte forskningsprosjekter på golfbaner i Skandinavia.

Ideen med stiftelsen er at man ved å samle og koordinere initiativer i de nordiske landene kan øke kvaliteten av forskningsprosjektene. Dermed vil man også få et større utbytte av de investerte midlene. I dag finansieres fondet ved at hvert av forbundene betaler inn 90 svenske øret per spiller. Til sammen utgjør dette i underkant av 500 000 kroner i året.

Forskningsstiftelsen ønsker å konsentrere forskningen innen syv ulike områder:

- Vannhusholdning og vannkvalitet
- Økologisk vedlikehold
- Natur- og landskapstilpasning av anleggene
- Overvintring av gress
- Gjødelse – utnyttelse og lekkasje
- Konstruksjon av vekstbed
- Vekstforedling med hensikt på å fremme gressets toleranse mot stress

Forskningsstiftelsen ønsker å samarbeide med universiteter og forskningsmiljøer i de nordiske landene. Stiftelsen har støttet et forskningsprosjekt ved Sveriges Landbruksuniversitet gjennomført av Karin Blomback; "Nitrogenutnyttelse i golfgreener".

Prosjektet foregår på Fullerö Golf Club nær Vesterås i Sverige.

I april 2002 ble det på Losby G & CC avholdt et seminar for omkring 30 forskere, greenkeepere og agronomer fra de nordiske landene. David Lawson fra STRI deltok også på seminaret. Seminaret fokuserte på tre hovedområder:

- Jord, plante og miljømessige studier
- Kontroll av plante sykdommer
- Kan forskning hjelpe myndighetene til å løse miljømessige spørsmål på golfbaner?

Formålet med seminaret var å gi en oversikt over den forskningen som gjøres innefor disse områdene i dag. En ønsker også å samarbeide mer over landegrensene for å utnytte ressursene bedre.

På møtet i SGF 5. og 6. desember 2002 besluttet styret i stiftelsen å gi økonomisk støtte til tre nye forskningsprosjekter. Ett fra Sverige, ett fra Finland og ett fra Norge. I det norske prosjektet ble det gitt støtte til utprøving av nye aktuelle gress-sorter til bruk på golfbaner.

Det er ønskelig at resultatene fra de prosjekter stiftelsen støtter kommer flest mulig til gode. Derfor vil resultatene som de ulike prosjektene kommer fram til bli trykket som artikler i Gressforum.

En viktig oppgave for stiftelsen framover, er å skaffe til veie midler som kan støtte opp om flere forskningsprosjekter. Dette vil komme golfsporten og golfspillerne til gode. Vi ønsker oss jo alle en god bane å spille på.

Prominente deltakere på seminar

Privatistordning for greenkeeperopplæringen

Innledning

Fagnemnda for greenkeeperopplæring (FFG) er av golfnæringens organisasjoner satt til å utvikle og kvalitetssikre norsk greenkeeperopplæring.

FFG har sett behovet for å etablere en privatistordning der erfarne greenkeepere kan dokumentere realkompetanse uten å måtte følge kurs eller avlegge eksamen i alle enkeltmoduler i opplæringsplanen. Den ordningen som er beskrevet her, er laget for å imøtekomme dette behovet.

Det er ikke utviklet læremateriell som er egnet som pensumlitteratur, men FFG utarbeider en liste over aktuell litteratur. Opplæringsmålene er beskrevet i detalj i de modulbeskrivelsene golfbransjen har laget. Disse vil bli oversendt til dem som ønsker ytterligere infor-

masjon. Ordningen forutsetter at kandidatene er i stand til å nå målene for opplæringen gjennom aktiv deltakelse i fagmiljøet, erfaring, bøker og tidsskrifter og kurs på ulike nivå.

Nivå og omfang

Norsk greenkeeperopplæring er bygget opp gjennom 3 nivå. Disse er utførlig beskrevet i prosjektet Utdanning av banepersonale for norske golfbaner (Norges Golf forbund, Norwegian Greenkeepers Association, Gjennestad Gartnerskole) 1.november 1999.

Med utgangspunkt i de målformuleringene som er nedfelt i dette prosjektet, er det fra 1.januar 2003 mulig å avlegge privatisteksamen i nivå 1 og nivå 2. Nivå 3 er lagt til høyskolenivå, og eventuell privatistordning følger høyskolenes regler.

Eksamen er bygget opp som teoretiske prøve. De praktiske ferdighetene som kreves skal kandidaten ha tilegnet seg gjennom praksis på en fullverdig 18-hulls golfbane.

Kandidater kan melde seg opp direkte til nivå 2 uten å ha tatt nivå 1 først. Eksamensoppgavene i nivå 2 forutsetter kunnskap i modulene på nivå 1.

Prosjektoppgave

I tillegg til eksamen skal kandidater på nivå to fremlegge en prosjektoppgave som viser en helhetlig greenkeeperkompetanse. Oppgaven tar utgangspunkt i en golfbane som kandidaten kjenner godt.

Kandidaten skal ta utgangspunkt i klubbens ambisjonsnivå og banens naturlige og økonomiske forutsetninger og på dette grunnlag sette opp planer for drift og vedlikehold

Nivå	Krav til praksis før eksamen	Tema for eksamen	Omfatter moduler		Eksamenstid i timer
1	Minst en full sesong	Nivå 1	Golfbanen 1 Arbeidsforhold Miljølære	Maskinlære Maskinbruk	4
2	3 års praksis i full tids ansettelse	Golfbanekunnskap	Golfbanen 2 Anlegg på golfbanen	Enkel oppmåling Hydroteknikk	4
		Miljøfag	Kjemi Miljølære Vann	Vegetasjonslære Plantevern	4
		Økonomi og administrasjon	Arbeidsforhold Målstyring og planlegging	Økonomi Samarbeid og personalledelse	4
		Grasdyrking	Jordkultur Plantevekst	Grasdyrking Gjødselplanlegging	4

som ivaretar et helhetlig perspektiv. Kandidaten skal også peke på områder som krever fornyelse og endring, og komme med begrunnet forslag til dette. Frist for oppgaven avtales med kandidaten, men maksimal tid for oppgaveløsning er ett år.

Vurdering og sensur

Eksamen forutsetter alminnelig gode kunnskaper i norsk skriftlig.

Oppgavene skal utarbeides slik at kandidatene får vist at de

- behersker alminnelige faguttrykk
- har gode grunnkunnskaper i faget
- kan bruke vanlige hjelpemidler (kalkulator, tabeller, kartgrunnlag....)
- er i stand til å drøfte aktuelle problemstillinger på en golfbane.

FFG oppnevner en fast sensorer innenfor hvert fagområde. Sensor fastsetter karakteren bestått / ikke bestått. Til grunn for denne vurderingen skal ligge om kandidatene viser tilstrekkelig kompetanse til selvstendig å kunne planlegge og utføre vedlikeholdsoppgaver på golfbanen.

Kandidaten kan klage på karakteren. Klage vurderes av en klagenemnd på to personer oppnevnt av FFG. Deler av kostnader til klagebehandling blir belastet kandidaten. Klagenemnda skal vurdere om første sensor har vært urimelig streng i sin vurdering. Klagenemnda kan også vurdere om det er gjort formelle feil, for eksempel at oppgavene tester de mål som kandidaten skal prøves i.

Praktisk avvikling av eksamen

Oppmelding til eksamen gjøres til FFG. Samtidig betales et eksamensgebyr. FFG sørger for å avholde eksamen en gang i året på et sted og tid som er rasjonelt. Eksamen kan også avvikles lokalt på en samarbeidende skole eller voksenopplæringsinstitusjon.. Slike avtaler gjøres med den enkelte kandidat. Eventuelle merkostnader ved lokal eksamen dekkes av kandidaten. Det avlegges bare en eksamen pr. dag.

Dokumentasjon

FFG skriver ut diplom som dokumenterer kompetanse tilsvarende nivå 1 og 2 når alle eksamener er bestått og prosjektoppgave levert. Kvittering for bestått eksamen gis etter hver eksamen.

Kostnader

FFG krever et gebyr for å arrangere eksamen som skal dekke de faktiske kostnader til å utvikle oppgave, avvikling av prøve, sensur og utskrivning av dokumentasjon. Ved klage på vurdering vil kandidaten bli belastet et gebyr for klagebehandling.

For 2003 og inntil videre er gebyrene:

Eksamen	Kostnad
Nivå 1	5000
Golfbanekunnskap	2000
Miljøfag	2000
Økonomi og administrasjon	2000
Grasdyrking	2000
Prosjekt-oppgave	3000
Klagesensur	1000

Oppmeldingsfrist

Oppmelding skjer til sekretæren i FFG, Agnar Kvalbein. Han har kontor på Gjennestad Gartnerskole, 3160 STOKKE. Telefon 33363623. Frist for oppmelding er 1.juni.

Lunsj med Gunn-Marit

Jeg har vært med til Kanariøyene på gresskurs 2 ganger nå. Overfor kollegaer og venner har jeg ikke gjort noe stort nummer ut av det, annet enn at jeg har sendt hjem korte meldinger om temperatur i vann og luft, priser på mat og drikke og sies- taopphold ved bar- og poolkant.

På disse gresskursene har jeg lagt merke til en dame. Det er vel ikke så uvanlig for gutter akkurat det, og særlig ikke når det er få av dem. Det er vår kjære sekretær jeg har i tankene. Litt stille og beskjeden kanskje, men smilende og iherdig opptatt med å få ting til å fungere for foredragsholdere, kursdeltagere, hotell og ikke minst formann. Jeg har blitt litt nysgjerrig på henne og det er kanskje andre også. Derfor kunne det ha vært litt interessant å komme henne litt nærmere inn på livet og ikke bare sitte og observere henne

fra en stol på nest bakerste benk i et kurslokale.

Jeg tok mot til meg og ringte Gunn Marit. Planen var klar. Jeg skulle liksom på kundebesøk i Skiensområdet og samtidig stikke innom for å slå av en prat til en liten uhøytidelig artikkel i Gressforum. Hun var vel ikke akkurat kjempebegeistret for å komme på trykk, men jeg måtte gjerne komme en tur. "Og da kan du vel spise lunsj med oss", la hun til. Det var jo fullklaff. Det med lunsjen mener jeg. Det at hun sa; med oss, var ikke så ålreit. Steinar er en koselig og kjekk mann på alle måter han, men nå var det Gunn Marit jeg gjerne ville treffe.

For de som ikke har vært hos Steinar og Gunn-Marit, så bor de i det siste huset på venstre hånd før ødemark og skog i Gjerpendalen. Da jeg steg ut av bilen

tittet solen gjennom skyene for første gang siden gjenkomsten fra Syden. Det tok jeg som et godt tegn. Jeg ringte på, og der kom en smilende Gunn-Marit ut med to unger hengende i skjortekanten. De kikket spørrende opp på meg og lurte sikkert på hva det var jeg skulle selge.

Når jeg kommer inn i hus hvor det er småbarn, sammenligner jeg det alltid med mitt eget hjem, og nesten alltid lurar jeg på hvordan de klarer å holde det så ryddig. Sånn var det her også. Junior Selle, Oddbjørn på 3 år, åpenbar- te litt av hemmeligheten i dette hjem- met da han i sin iver skulle vise meg en bok, og åpnet storskapet i stua. Bøker og spill i alle varianter og fasonger vel- tet frem.

Guttevalpen fant boken om Gråtass og gjorde tegn mot godstolen som ikke var

til å misforstå. Siden jeg var kommet hjem til han så måtte jeg vel kunne lese en bok for han også, stod tydelig å lese i hans bedende øyne. Jeg så gjorde, inntil Sara på 5 også ville ha litt oppmerksomhet. Hun kunne fortelle at pappa var på jobb og May på 8 var på skolen. Hun viste meg rundt i stua. Vi stod en stund og beundret brudebildet over TV. Det viste seg at gutten med pannelugg og smilehull var avtroppende formann. Bildet var tatt for 15 kg siden.

Sara skulle bli dyrlege, noe som mamma ikke hadde blitt, men drømte om som tenåring. Hun kunne også fortelle at storesøster May skulle bli sykepleier og naturforsker. Hun var nok et produkt med gener fra begge foreldre. Lillebror kunne fortelle at han skulle bli skihopper. Og mulighetene for å hevde seg der har jo vært store en stund i Norge nå. Hele tiden var Gunn-Marit på kjøkkenet mens jeg var til og fra godstolen og forsøkte å lese ferdig Gråtass.

For alle som liker god mat og hyggelig selskap, kan en lunsj med sekretæren langt opp i skogen nord for Skien anbefales på det varmeste. Den var på ingen måte dårligere enn den vi inntok på gresskurset i varmere strøk tidlig i januar. Utvalget var ikke så stort, men stolen var mykere og melken var kaldere.

Hvem er hun, damen med det myn-dige smilet?

Hun ble født 27.april 1968 og vokste opp på tidligere nevnte gårdsbruk i nærheten av Skien. Opphavet til Gunn Marit ville heller drive bokhandel enn gårdsbruk. Tilhørende jord og uthus ble

fylt opp med losjerende hester, og odel-sjenta fattet derfor tidlig interesse for dyr. Hun så for seg en karriere hjemme på bruket som veterinær, med dyr på bås og stall.

Lyngdal Jordbruksskole ble det første stoppestedet for videre avansement. Der, på et slik sted hvor det er ungdom på leit og søken etter det ene og det andre, ble hun valgt inn i elevrådet. Og ikke nok med det at hun ble sekretær, men overraskende nok så var det en ung don Juan fra Bømlo som vant kampen om formannsvevet. Allerede den gang fant de sin naturlige plass sammen, noe vi alle i dag har hatt nytte og glede av.

Samarbeidet i elevrådet mellom Steinar og Gunn Marit fungerte så bra at de enstemmig valgte å fortsette sammen på Norges Landbrukshøyskole på Ås. Steinar forsørget studiene til den nå hjemmeværende sivilagronomen ved å arbeide som pelsdyrfarmer. Ikke i villmarken i Canada, men på Ås.

Vel hjemme på bruket i Telemark hadde de lyst til å drive med noe inntektsgivende og utradisjonelt. Da var jo struts et naturlig valg. Dette vesenet fra den andre siden av kloden ble innhentet og fjøset ble gjort om slik at strutsen ikke skulle lengte for mye hjem. Egglegging er den vanligste formeringsmåten også for struts. Trives ikke dette fjærkrete, legger den ikke egg og dermed gir det heller ikke penger i kassa. Mange har begynt og omtrent like mange har sluttet som strutseoppdretter.

Ekteparet Selle så lykken smile den dagen tre strutsegg åpenbarte mer enn plomme og hvitte. Dessverre så var det da tragedien startet. Samme hvor mye kjærlighet og varme disse tre langhalsede skapningene mottok etter å ha kommet seg ut av skallet, ble det for tøft. En lengre historie kunne i detalj ha

beskrevet om hvorfor det ikke lenger står struts med hodet i sanden på farmen til Gunn Marit & co, men vi må videre.

Golfen kom inn hos familien Selle helt tilfeldig en dag for noen år siden da det ennå fantes lokale postkontor. Mannen foran i køen kunne fortelle at det trengtes en mann på banen i Grenland. Steinar hoppet på og der har han jo blitt sittende fast. Gunn Marit ble revet med så å si i den samme svingen.

En dag i uken fungerer Gunn Marit som kasserer og sekretær for NGA. Ikke skjønner jeg hvordan hun rekker det på en dag, "men det er en grei jobb å kombinere med husmorrollen når jeg har hjemmekontor", sier hun. Vi som sitter på sidelinjen vil i hvert fall si at både webside, gresskurs og informasjonstrøm ellers fungerer helt utmerket.

Fritid er ikke den store plagen hos familien Selle. Med tre unger på dagtid og delaktighet i ikke mindre enn fire kor og leder i den lokale misjonsforening, har Gunn Marit også ettermiddag og kveld besatt med program.

Hele tiden mens Gunn Marit og jeg har pratet og spist en fortreffelig lunsj, har videoen igjen vært redningen for to voksne mennesker som gjerne vil prate sammen uten å bli avbrutt hele tiden av utålmodige barn. Det var Pippi som engasjerte mer enn en pratsom selger denne gangen. Jeg takket for meg og sa at hvis sjef og kolleger ikke lager for mye bråk, blir jeg med på gresskurs til neste år også.

JOS

Landini**TRAKTORER & MASKINER****Landini**

Landini leverer traktorer tilpasset et hvert behov!

Verdens 4 største traktorprodusent

Her er et utvalg av de minste modellene!

Mistral

m/fronthydraulikk og PTO

Vendbar førerplass

HST 1330 REV

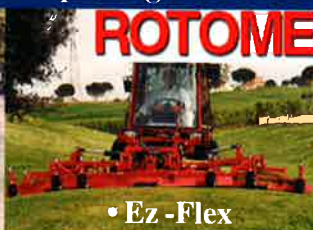
Kraftig og kompakt.

1330 REV MINITRAKTOR

er idell for bruk i boretslag, veksthus, frukthager, gartnerier, frukthager og vedlikehold av parker osv.

Takket være VALPADANA SIN HYDROSTATISKE GIRKASSE YTER disse minitraktorene mer effekt og trekkraft enn tradisjonelle traktorer utstyrt med MEKANISKE GIRKASSER

Vi leverer også redskaper til gressvedlikehold fra BEFCO ROTOMECH!

**TORIP
MASKIN**

Tlf. 33 06 19 10

Fax 33 06 00 70

www.toripmaskin.no

Vi har gunstige leasing avtaler!

STENHØJ GOLFLØFTER

Løftebukker kompressorer Håndverktøy

Verksted Industri Service AS

Brusagaveien 6.
Fax: 64879991

1404 Siggerud
e-mail: vis@visas.no

Tlf: 64879990
www.visas.no

Hydro
Fritzøe

Hydro Fritzøe AS
Undrumveien 37
Sverstad Gård
3157 BARKÅKER

Telefon: 33 38 18 10
Telefax: 33 38 08 43
e-post: jos@hydro-fritzoe.com
web adr.: www.hydro-fritzoe.com

Med President Kjell på hellig grunn

"May I kiss the Green?", spør en i reisefølget. Straks greenkeeperen nikker faller mannen på kne og setter enden i været.

I bakgrunnen ligger klubbhuset til The Royal and Ancient Golf Club of St. Andrews. Kjell smiler over opptrinnet og tenker tilbake på kvelden før da han var gjest hos den berømte klubben som troner på toppen av golfverden. Inne i klubbhuset hang berømte malerier av den første greenkeeper, Tom Morris, og andre storheter fra golfhistoriens barndom. Bak tunge skinnstoler skinte sølvtrofeer med navnene til de største spillere verden har sett. Foran det store vinduskarnappet ut mot 18 green står et bord med regelbøker, lupe og et par gedigne kikkerter. Her kan de ærverdige medlemmer følge bevegelsene på banen og inngå et veddemål eller to.

Nå er vi på omvisning på The Old Course, området der det er spilt golf i uminnelige tider. Vi blir for-

klart at banen er en hårfin ballanse mellom historie og spillbarhet. Viltvoksende grasarter, stedegen sand fra stranda til dressing, ikke sprøytemidler og lite gjødsel. Men bunkerne er ikke lenger groper gravd av sauer, men kunstferdig oppbygde, torvsatte ballfeller.

Kjell er på representasjonsoppdrag for NGA på en International Summit arrangert av Federation of European Golf Greenkeepers Associations (FEGGA). Siden også Golf Course Superintendens Association of America (GCSAA) var rikelig representert, ble dette en stor begivenhet og arrangementet var lagt til golfens fødested under tittelen: In the footsteps of Old Tom Morris.

Programmet på Hotel Rusack var tettpakket med foredrag og samtaler om miljøspørsmål, utdan-

ning, greenkeeperes status og arbeidet med forskning og kompetanseheving. Mellom slagene kan han sitte i baren eller spisesalen og se ut på innspillet til 18. green.

På toget hjemover spør jeg Kjell hva han får ut av en slik samling? Han ser lenge ut på det bølgende landskapet der golfbaner og beitemarker glir forbi før han svarer. Det er møtet med mennesker som er det viktigste. Personer som det

er viktig at vi vet om og har kontakt med. Det er stor forskjell mellom landene når det gjelder miljølovgiving, utdanningstilbud og økonomi. Vi har likevel en felles oppgave: å øke gleden ved å spille golf. Her har vi mye å lære av de skotske greenkeeperes folkelige tradisjon og yrkesstolthet.

NGA'S FIRMAGU

ALBATROSS

AmTec Norge AS

Nordtømme Management,
Postboks 2, 1324 LYSAKER

Att: Simon Augustsson
Tlf: 80 03 52 35 Mob: 480 68 884
Fax: 22 41 13 88

e-post: s.augustsson@amenitytechnology

Forhandler av: spesialgjødsel til golfbaner, godt utvalg i minipillettert organisk gjødsel, samt noen av markedets beste rotstimulanter og jordforbedringsmidler.

Eik & Hausken Oslo AS

Knud Brynsvei 1-3

Postboks 56, N-0204 OSLO

Att: Jan O. Ormseth

Tlf: 23 37 90 70 – fax: 23 37 90 89
mob: 480 47 643

E-mail: post@eik-hausken.no

Hjemmeside: www.eik-hausken.no

Ny Textron importør.

Forhandler av: Jacobsen og Ransomes gressklippere, New Holland traktorer, kompakttraktorer og gressklippere, Cushman arbeidsbiler med redskap, E-Z Og golfbiler, Turfco toppdressere, Ryan luftere og oppsamler, Hardi sprøyteutstyr, løvutstyr, flishuggere, tilhengere, jordfresere, grøfteutstyr, Husqvarna klippere m.m.

Felleskjøpet Øst-Vest

Såvareavd., Postboks 3344 Holstad, 1402 SKI
Tlf: 64 97 53 49

fax: 64 97 53 50, 23 – www.felleskjøpet.no
e-post: jon.repstad@felleskjøpet.no

Forhandler av: Spesialblandinger frø, gjødsel, plantevern, veksttorv, drenerør.

BIRDIE

Gress-service 90 AS

Att: Knut Johnsrud,

Barlindveien 7, 3512 HØNEFOSS

Tlf: 32 13 43 88 – mob: 906 84 435

fax: 32 12 42 33 – E-post: knut@gs90.no

Forhandler av: Din totalleverandør av kvalitets-utstyr til golfbaner.

Hako Ground & Garden AS

Att: Øyvind Martiniussen,

Besøksadr.: Verkseier Furulundsvei 13 på Alnabru

Adr.: pb 73, N-0614 OSLO

Tlf: 22 90 77 60 – mob: 901 47 475

fax: 22 90 77 70

E-post: hako@hako.no – www.hako.no

Forhandler av: Toro spesialklippere for golf og snøfresere, sylinder- og rotasjonsklippere, Hako rengjøringsmaskiner. Sisis plenvedlikeholdsutstyr. Club car golf og arbeids-biler, el. og bensin.

Reinhardt Maskin AS

Att: Øystein Nøklund,

Hvamveien 2, 2013 SKJETTEN

Tlf: 63 84 62 30 – mob: 917 73 640

fax: 63 84 21 00

Forhandler av: John Deere gressklippere, bunkerraker, transportere. Charterhouse toppdresser- og gress-behandlingsutstyr. Amazone vertikalskjærere. Vertidrain og Vertiseed.

ISS Skaaret AS, avd vannteknikk

Att: Serhat Øzsatici,

Adr: pb 229, 1372 Asker

Tlf: 66 76 17 70 – mob: 901 05 713

fax: 66 90 12 95 – E-post: s48@skaaret.no

Forhandler av: S48, Rain-Bird vanningsanlegg, Salg- Service- Montering.
www.skaaret.no

PAR

AB Trepleie AS

Vangkroken 9, N-1351 RUD

Att: Glen Read/ kontakt for Plant Helth

Care: Ole-Anders Hegland

Tlf: 67 17 57 80 – fax: 67 17 57 81

mob: 951 25 953

E-mail: phcno@ab-trepleie.no

Hjemmeside: www.ab-trepleie.no

Forhandler av: Trepleie, trefelling, rådgivning, stubbefresing, flishugging. Salg av trepleieutstyr, flishuggere, stubbefresere og organisk biostimulant fra Plant Health Care (PHC)

AnalyCen AS (analyse-laboratorium)

Møllebakken 50, Pb. 3124, 1506 Moss

Att: Kristin Urkedal eller Cecilie Kildahl

tlf.: 69279800 el. 69279813

Fax: 69279810

E-mail: kristin.urkedal@analycen.no

Hjemmeside: www.analycen.com

Vi utfører analyser innen landbruk, miljø og næringsmidler. Vi setter sammen en analysepakke for din golfbane med hensyn på jord vanningsvann og avrenning. Raske svar, konkurransedyktige priser og høy kvalitet. Kontakt oss for mer informasjon og råd om prøvetaking.

Beva Bevattningsteknik AB

Att: Rolf Lust

Radiovägen 27d, S-135 26 TYRESÖ

Tlf: +46 87 12 95 90 – fax: +46 87 42 10 05

Forhandler av: Buckner, Leagacy, Perrot, Watermatic. Prosjektering, levering og installasjon av automatisk vannsystem for alle typer grøntanlegg

Bionor Naturgjødsel

Norrhaug Gård, Golsfjellet

3550 GOL

Tlf: 32 07 38 33-faks: 32 07 37 41

Produsent/forhandler av:

Kompostert og tørka hønsegjødsel

Bjørn O. Hanche

Att: Bjørn O. Hanche,

Baggerødgt. 12, 3182 HORTEN

Tlf: 33 04 61 25 – mob: 941 52 595

Forhandler av: Golfbanebygging, graving og planering, transport, steingjerder og jord-sortering. Ref. Borre golfbane og Fritzøe Gård golfbane.

Franzefoss Kalk AS

Att: Sveinung Folkvord

Postboks 53, 1309 Rud

Telefon: 67152063-Mobil: 480 92 433

Telefax: 67152061

E-post: sveinung.folkvord@franzefoss.no

Hjemmeside: www.franzefoss.no

Forhandler/produsent av: Vekstjord og jordforbedringsprodukter

Golf Management AS

Att: Tom Fredriksen

Dyrevaasvei 61, 4317 SANDNES

Tlf: 51 68 09 60 – fax: 51 68 09 61

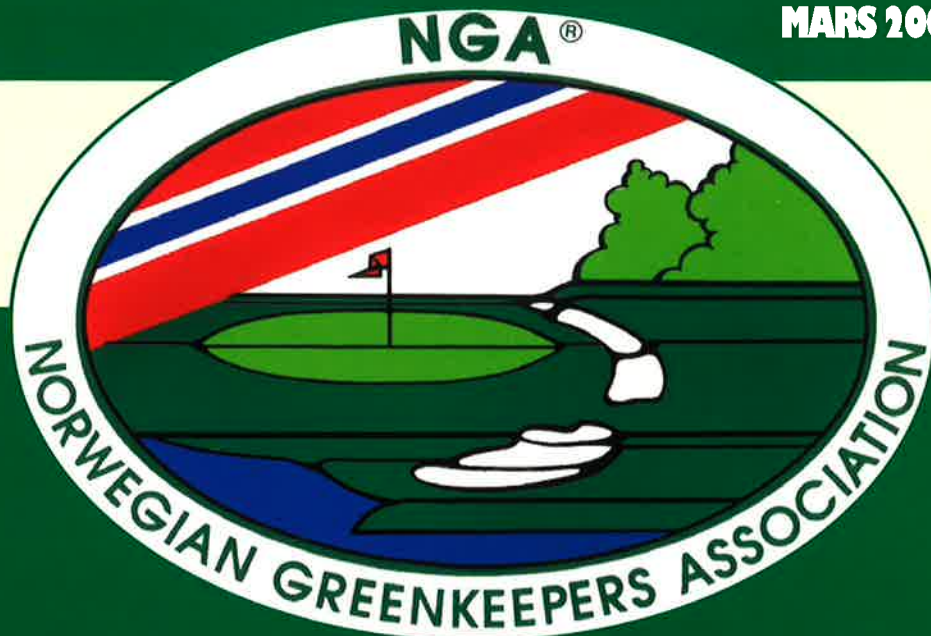
E-post: post@golfmanagement.no

www.golfmanagement.no

Vår forretningside er å utvikle og drive golfanlegg samt andre forretningsområder innen golfsporten.

Våre forretningsområder:

- Regulering, design og bygging av baner.
- Konsultering, tilrettelegging og kvalitets-sikring av bygging og drift/greenkeeping.
- Finansiering av, og aktivt eierskap i baner
- All drift i golfanlegg for golfklubber: Drift av proshop/ instruksjon, kafedrift, vedlikehold, sponsorsalg, sekretariat/administrasjon
- Utvikling og drift av egne anlegg
- Golfreiser
- Salg av golfutstyr til proshops

ISS Skaaret AS

Att: Per Ottar Skaaret,
Postboks 229, 1372 ASKER
Tlf: 66 76 17 70 – mob: 901 05 715
fax: 66 90 12 95
www.skaaret.no

Forhandler av: Golfbane-bygging,
vanningsanlegg, greenkeeping på kontrakt,
produksjon vekstsand

Norsk Industrielje AS

Postboks 6169 Etterstad,
0602 OSLO
Tlf: 22 68 17 66 – fax: 22 67 80 10
E-mail: relekta@relekta.no

Forhandler av: Omega smøreoljer, smøre-
fett og tilsetninger. Gratis vedlikeholdsplan
for brukere av omega, be om demonstra-
sjon.

Norsk Jordforbedring A/S

Att: Torleiv Næss Ugland,
Reddalsveien 219, 4886 GRIMSTAD
Tlf: 37 09 19 64 – mob: 957 08 478
fax: 37 09 19 65
E-post: tu@solum.dk eller ton-u@online.no
www.solum.dk

Forhandler/producent av: Vekstmedie til
oppbygging av greener. Toppdressing og
jordforbedringsprodukter.

Ole Chr. Bye AS

Att: Aage Solbrekke
1890 RAKKESTAD
Tlf: 69 22 53 00 – mob: 918 87 566
Forhandler av: Gressmaskiner

Park og Golfmaskiner AS

att: Svein Haug
Sam Eydesvei 5b
pb 390, 1411 KOLBOTN
Telefon: 66813300 – Telefax: 66813301
Mobil: 90780797
E-mail: post@pgm.no
www.pgm.no

Forhandler av: Gressklippere: JACOBSEN
og RANSOMES, Spesialmaskiner: RYAN og
CUSHMAN, Golf- og arbeidsbiler: E-Z-GO,
Golfgjødsel: SCOTT'S, Driving Range utstyr:
PARETO, Baneutstyr: PAR AIDE og STAN-
DARD GOLF

Sand-Andersen

Att: Rune Andersen, Egil Andersen
Postboks 1052-City, 1440 DRØBAK
Tlf: 64 93 00 14 – mob: 901 60 047
Fax: 64 93 00 14
E-post: sand.andersen@online.no

Forhandler av: Greensand, bunkersand,
dressand med eller uten torv og kompost.
All sand er vasket og støvfri.

StarmoSand AS

Att: Thorstein Solberg
2415, HERADSBYGD
Tlf: 62 41 85 30 – mob: 950 77 624
Forhandler av: Alt i sandprodukter til golf.
Skreddersyr produkter etter kundens ønske.
Vekstmasse - USGA standard eller etter
ønske. 3 typer dressand, bunkersand.

Tveit A/S

Att: Gunnar Tveit,
Kvalebergsvn. 21, 4016 STAVANGER
Tlf: 51 81 21 84 – mob: 905 60 660
fax: 51 81 21 81
e-post: gunntve@online.no
Forhandler av: Ransomes, Cushman, Ryan,
Brouwer, Westwood, Mountfield, Sisis.

TWT Sport A/S

Att: Jan Erik Gundersen,
Nadderudveien 34, 1357 BEKKESTUA
Tlf: 67 10 81 00 – mob: 905 30 433
fax: 67 10 81 01
E-mail: jeg@twtsport.no
Forhandler av: Driving range utstyr,
Standard Golf-Baneutstyr, golfbaneutstyr Aps
og Oxland. Utslagsrammer, matter, driving-
range baller og nett.

VVS Comfort AS

Att: Gunnar Grimeland,
Tunveien 14, 1820 SPYDEBERG
Tlf: 69 83 85 85 – mob: 942 23 044
fax: 69 83 82 75
Forhandler av:
Toro automatiske vannings-anlegg.

Wam Traktorservice

Att: Arild Wam,
Ringeriksveien 342, N-3408 TRANBY
Tlf: 32 85 14 86 – fax: 32 85 22 17
E-post: wam-tra@online.no
Forhandler av: Toro klippere og utstyr,
spesial-hengere, kompakt-traktorer,
landbruksutstyr.

Wolstad Sandforretning AS

Travbaneveien 12, 3300 HOKKSUND
Tlf: 32 78 48 48 – fax: 32 83 47 96
E-post: wolstadsand@c2i.net
www.wolstadsand.no
Produsent av: Dressand med og uten
torv/kompost. Bunkersand og vekstlag.

Østfold Gress AS

Att: Jonny Trandem,
Rød Gård, 1570 DILLING
Tlf: 69 26 60 50 – mob: 942 86 023
fax: 69 26 60 57
E-post: info@ostfoldgress.no
www.ostfoldgress.no
Forhandler av: Sportsplen og vasket
greengress av krypkvein.

Bestilling av plass i firmaguide:
NGA tlf: 35 59 04 99
fax: 35 59 49 29
e-post: adm@nga.no

Det organiske materialet i jorda

Av Agnar Kvalbein

Klimaet i Norge gjør at vi har mye organisk materiale i jorda. Planterester brytes langsomt ned fordi temperaturen er lav og mye nedbør gir dårlig lufttilgang i jorda. Derfor hopper det organiske materialet seg opp mange steder, og vi får dannet myrer i naturen og filt (thatch) under sportsgras.

Skal vi kunne skjøtte en grasmatte riktig er det avgjørende viktig å forstå hvordan det organiske materialet omsettes. Her omtales kort de viktigste punktene.

Noen ord og uttrykk

Organisk materiale er et samlebegrep for alt som har sitt opphav i levende organismer.

Torv er organisk materiale som er konserveret på grunn av dårlig lufttilgang. Dette skjer særlig i myrer, men kan også skje på fuktig grasmark.

Humus er vanligvis definert som dødt organisk materiale. Kvister, løv, bær, nåler og lignende på jordoverflaten kalles råhumus. Hvis slikt materiale er brutt ned og omdannet slik at vi ikke lenger kan ane hva som var opphavsmaterialet, kaller vi det for mold. God kompost er brutt ned til moldpartikler. Mold er et positivt ladet ord. Et høyt moldinnhold gjør sandjord mer vann- og næringsrik mens leirjord får en bedre struktur. Jord med høyt moldinnhold har en mørk farge.

For mye og for lite er et problem

Vi ønsker litt filt øverst i golfgreener fordi det øker slitestyrken. Vi blander

litt humus i vekstmediet i greener for å stabilisere sandpartiklene og lette etablering av graset. Vi vil ha jord med moldinnhold på fairway fordi det gir bedre struktur og vannbalanse.

Men det blir fort for mye av det gode. Moldpartiklene tetter igjen de store porene i jorda og planterøttene og alle mikroorganismene får oksygen-

mangel. Problemene med mye humus er mye større ved dyrking av varig plengras enn i jordbruket. Gårdbrukere har mulighet for å bruke plog og dyrke åkervekster av og til. Det kan ikke vi.

Nedbryting av organisk materiale

Nedbryting av organisk materiale er stort sett en mikrobiologisk prosess. Millioner av bakterier og sopper av

mange forskjellige slag lever i jorda. De er klar til å kaste seg over humus i jorda så snart forholdene er gunstige. Det er noen faktorer som bestem-

mer om vi får en rask nedbryting. Disse er det viktig å ha oversikt over:

- Oksygentilgang
- Fuktighet (ikke noe problem i jorda vår)
- Temperatur
- Kvaliteten på det organiske materialet
- Mengde og kvalitet på mikroorganismerne

Aerob og anaerob omdanning

Hvis det er oksygen (O_2) til stede, god lufttilgang, vil mikroorganismene kunne skaffe seg mat (energi) ved fullstendig omdanning av humus. Nesten alt blir omdannet til vann (H_2O) og til gassen karbondioksyd (CO_2). Vi kan beskrive denne prosessen slik:

$HUMUS + O_2 \rightarrow H_2O + CO_2 + \text{energi} + \text{en liten rest (=mold)}$

Denne prosessen kalles aerob omdanning. Det betyr omdanning med luft til stede.

I jorda er det ofte dårlig lufttilgang. I tett jord med små porer som er fylt med vann vil nedbryting av humus skje mye langsommere. Ikke mange mikroorganismer er i stand til å leve og formere seg under slike forhold. Den omdanningen som skjer kalles anaerob nedbryting, eller gjæring eller fermentering.

Denne nedbrytingen er ikke fullstendig, men klipper løs noen stoffer fra humus slik:

$HUMUS \rightarrow \text{metangass (CH}_4\text{)} + \text{organiske syrer} + \text{en stor rest (=torv eller filt)} + \text{litt energi}$

For å få til en god lufttilgang må vi sørge for skikkelig drenering slik at vannet trekkes ut av porene i jorda. Vi kan også bidra til god luftveksling ved å lufte og å dresse med sand som

har forholdsvis grove porer. Grove porer bidrar til god oksygentilgang nedover i jorda. Meitemarkganger og tørkesprekker nedover i leirjord er også nyttige for å gi god lufttilgang.

De store nedbørsmengdene på Vestlandet, eller overdreven vanning, vil føre til opphoping av organisk materiale fordi oksygentilgangen i jorda blir dårlig.

Gjennomsnittstemperaturen er lav i Norge. I store deler av året er den så lav at mikroorganismene tar vinterferie. Da skjer det minimal nedbryting. Mikroorganismene i jorda i Norge er tilpasset vårt kjølige sommerklima. De arbeider aller best ved en temperatur rundt 20 - 25 grader. Bare midt på sommeren blir jordtemperaturen i sørhellingene så høy.

Derfor er temperaturen en vesentlig begrensning for hvor fort nedbrytingen skjer. Sjansene for opphoping av organisk materiale i jorda er derfor større høyt til fjells, langt mot nord og i nordhellinger eller på ugunstige, skyggefulle steder

Fordøyeligheten av humus.

Ikke alle planterester er like god mat for mikroorganismene. Noen deler av planta inneholder tungt fordøyelige stoffer, som cellulose og ligning, mens andre deler er rike på sukker og lettøselige proteiner.

Mange har erfart at sagflis og bark kan ligge i årevis uten å forsvinne, mens grasklipp som strøs utover på bakken er borte i løpet av noen få uker.

På en grasplante er det bladene som er lett fordøyelig, mens røtter og særlig stengelutløpere er tyngre nedbrytbart.

Det er en sammenheng mellom hvor lett nedbrytbart humus er og innhol-

Agnar på St.Adrews

Det organiske materialet i jorda

det av grunnstoffene karbon (C) og nitrogen (N). Derfor brukes ofte C/N - forholdet som et uttrykk for hvor lett-omsettelig humusen er. Ideell mat for mikroorganismene har et C/N - forhold på ca. 20. Det betyr at det er 20 deler karbon for hver del nitrogen. Humus med høyt C/N - forhold vil det kunne ta lang tid å bryte ned.

Når vi fjerner gressklipp fra greener eller plener, tar vi bort den mest lettfordøyelige delen av grasplanta. Menyen for mikroorganismene blir derfor ikke ideell. Vi kan bøte litt på dette ved å tilsette litt ekstra nitrogengjødsel, men det vil ikke forandre det faktum at rotutløpere er forholdsvis ligninrike og derfor tungt fordøyelig.

Mikroorganismene må trives

I jorda er det tusenvis av ulike mikroorganismer. De har alle sine bestemte krav til miljøet. De fleste har stor evne til å overleve kulde, tørke og matmangel. Når forholdene for en type mikroorganismer blir gunstige, vil de raskt kunne formere seg opp og bli effektive nedbrytere av humus. Tilgang på mat /energi er det som vanligvis begrenser mengden mikroorganismer i jorda.

Når vi bygger nye golfgreener eller fotballbaner bruker vi ofte materialer som inneholder lite liv. Sand fra sandtak og torv fra torvmyrer er svært fattige på mikroorganismer. Det vil derfor kunne ta lang tid før vi får etablert en allsidig og rik mikroflora. For å bøte på dette bør vi smitte greenene med litt frisk jord fra et jorde i nærheten. Dette vil sørge for at nedbrytingen av humus kan komme raskt i gang. Det er en vanlig erfaring at filt kommer svært fort i nybygde greener. En allsidig mikroflora kan motvirke dette.

Sammensetningen av mikroorganismer blir også påvirket av jordas surhet (pH). Sopper er mindre kravstore enn bakteriene. De fleste jordbakterier vil trives godt når pH er mellom 6 og 7.

Moldinnholdet vil øke med årene

Selv om vi får til en god nedbryting av humus i jorda vår, vil moldinnholdet under våre himmelstrøk normalt øke med årene. Målinger av greener over tid viser dette. Med økende moldinnhold blir jorda tettere og luftskiftet blir dårligere. Det er derfor ikke overraskende om grasplantene

får problemer 8 – 15 år etter at en green er bygd.

For å motvirke den uheldige utviklingen må vi stadig lufte og dresse med sand. På denne måten bygger vi stadig opp ny vekstmasse og holder andelen humus nede på et riktig nivå.

Når kun det beste er godt nok!

SMITHCO, vår nye leverandør av bunkerraker og sprøytebiler

For demonstrasjon og tilbud, kontakt
Jan Ormseth, tlf. 48 04 76 43
e-post: jan.ormseth@eik-hausken.no

**Din totalleverandør
Eik & Hausken Oslo
SVENNINGSSEN**

Golf, park og hage

Knud Brynsvei 1 - 3 - Postboks 56 Alnabru - 0614 OSLO
Tlf. 23 37 90 70 - Fax 23 37 90 89

Velkommen til revolusjonen

Den nye Toro Greenmaster Flex 21 leverer bedre utseende, bedre spillbare greens med et revolusjonerende fleksibelt klippeaggregat, designet til å mestre alle typer greener, selv de mest ondulte putting greener.

TORO markedsføres av Hako Ground & Garden AS
Verkseier Furulundsei 13. Postboks 73, Alnabru, 0614 Oslo
E-post: hako@hako.no
www.hako.no

Fjern proppene før de trampes ned!

Den nye plenfeiemaskinen TC 125 fra John Deere kan sidemonteres, slik at proppene fjernes uten at de først blir knust av traktorhjulene. Stillbart drag gjør at du også kan ha den rett bak traktoren. Hydraulisk drevet børste.

Arbeidsbredde 122 cm, beholderkapasitet 700 liter. Tømmes hydraulisk. TC 125 er også effektiv til fjerning av gressavklipp og løv. Rengjør en gjennomsnittsgreen på 10 minutter.

Be om nærmere opplysninger.

JOHN DEERE

Reinhardt Maskin AS

Hvamveien 2, 2013 Skjetten, Tlf. 63 84 62 30.
www.reinhardt.no / e-mail: maskin@reinhardt.no

OPPLÆRING - BEHOV ELLER KRAV ?

Av Hans Ording

Det har i mange år vært kjent at en må ha kurs eller annen særskilt opplæring for å ha lov til å opptre som for eksempel truckfører, kranfører og maskinfører m.v.

Det har imidlertid vært mange unntak fra bestemmelsene, og det er særlig innen landbruket og enkeltmannsforetak, samt annet arbeid på egen eiendom forvirringen har vært tilnærmet total.

For å bøte på dette, og for å forsøke å skape en viss likhet for loven, har direktoratet for arbeidstilsynet gjennom flere år arbeidet med revisjon av regelverket. Dette arbeidet førte til at forskriften til arbeidsmiljøloven om bruk av arbeidsutstyr, brukerforskriften, bestillings nr. 555, ble endret, sist 14. desember 2000. Fra 1. januar 2001 trådte derfor nye og ajourførte bestemmelser i kraft, noe som medførte en del endringer.

Det er i første rekke forskriftens §§ 48, Arbeidsutstyr underlagt dokumentert sikkerhetsopplæring, og 49, Arbeidsutstyr underlagt krav om sertifisert sikkerhetsopplæring som avgjør hvem som kan gjennomføre den opplæringen som kreves for de forskjellige arbeidsredskaper. Selve opplæringskravet, at alle som arbeider med farlig redskap eller utstyr skal ha nødvendig opplæring, er hjemlet i forskriftens § 47.

Alle arbeidsredskaper som kan påføre arbeidstakeren skade, herunder selvstendig næringsdrivende og personell som utfører arbeid på egen jordbruks- eiendom eller skog, kommer inn under kategorien farlig redskap, og det kreves opplæring i bruk og sikkerhetsbestemmelser for dokumentert eller sertifisert sikkerhetsopplæring.

Av utstyr som krever dokumentert sikkerhetsopplæring kan nevnes

- personløftere
- hengestillas

- vinsj og vinsjutstyr
- traktorer med og uten utskiftbart utstyr
- mobile maskiner for jord- og skog bruk
- bærbare kjedesager
- spikerpistoler
- boltpistoler
- store vinkelslipere

som eksempler på utstyr hvor det kreves at brukeren er kjent med faren ved bruk av utstyret og at han eller hun har fått den nødvendige opplæring og øvelse som kreves. Dette skal kunne dokumenteres.

Enhver som kan dokumentere sine egne kunnskaper om arbeidsredskaper som kommer inn under forskriftens § 48, kan gi den nødvendige opplæring. Det er imidlertid et ufravikelig krav at opplæringen dokumenteres, gjerne i form av et dokument hvor både arbeidstaker og arbeidsgiver kvitterer for at den nødvendige opplæring er gjennomført, og at arbeidstakeren har forstått og funnet opplæringen tilfredsstillende.

En av de største utfordringene i forbindelse med å gjennomgå den dokumenterte sikkerhetsopplæringen er å klargjøre for arbeidstakeren (e) hvilke farlige konsekvenser feil eller uforsiktig bruk av arbeidsredskap kan medføre.

Tenk bare på vinkelsliperen eller kjedesagen, uvurderlige hjelpemiddel, men særdeles farlige redskaper. Når det gjelder for eksempel vinkelslipere og sveiseapparater er det også krav om sikkerhetskurs for varme arbeider.

Når det gjelder maskiner og utstyr som kommer inn under forskriftens § 49 med krav om sertifisert opplæring, er listen over maskiner kortere. Følgende maskiner er i dag omtalt i forskriftens § 49:

- bro- og traverskraner
- tårnkraner
- mobilkraner
- portalkraner
- lastebilkraner med kapasitet over 2 tm montert på lastebil eller tilhenger
- løfte- og stablevogner for gods (trucker)
- masseforflytningsmaskiner med større effekt enn 15 kW (20,4 hk)

De vanligste masseforflytningsmaskinene er:

- bulldozer
- gravemaskiner
 - hjul og beltegående
- veihøvel
- hjullastere
- minilastere eller kompaktlastere
- gravetraktorer
- anleggsdumper

For å kunne gi sertifisert sikkerhetsopplæring må opplæringsinstitusjonen være sertifisert av et sertifiseringsorgan og det stilles en rekke krav til virksomheter som skal kunne sertifiseres. Eksempler på krav til opplæringsinstitusjonen kan være:

- kun bruk av godkjente læreplaner
- instruktørene skal ha de nødvendige og dokumenterte kunnskaper og erfaring
- avholdelse av avsluttende prøver
- selv føre eller ha tilgang til nødvendige registre og utstedelse av bevis etter avsluttende bestått prøve og eventuelt dokumentert praksis, og ha konsesjon for dette
- ha nødvendig forsikring for personskade som kan oppstå i forbindelse med opplæringen

Dette er kun et lite utdrag av hva som kreves i forbindelse med sertifisering og resertifisering av opplæringsvirksomheter. Det vil dessverre aldri bli mulig helt å gardere seg mot at enkelte aktører innen opplæring vil sette kravet til egen gevinst foran det faglige kravet som gjelder for virksomheter som driver opplæring. Men generelt vil jeg hevde at de aller fleste som i dag driver opplæringsvirksomheter gjør dette på et faglig høyt kvalifisert nivå, og setter sin

ære i å følge de lover og forskrifter som gjelder.

Jeg har i denne artikkelen prøvd å gå inn på noen av de momenter som vedrører forskjellige former for sikkerhetsopplæring, men det vil alltid oppstå endringer, og det er aldri mulig å få med alle detaljer i et sammendrag som dette. Dersom noen har spørsmål til artikkelens innhold, kommentarer, negative eller positive, eller skulle ha behov for kursopplegg eller henvisning til aktuelle opplæringsinstitusjoner, er jeg mer enn takknemlig for tilbakemeldinger, fortrinnsvis pr. e-post: hans.ording@tiurn.no som jeg vil forsøke å besvare så fortløpende som mulig.

RAIN BIRD

S48

ISS Skaaret AS, Av. Vannteknikk, Pb. 229, 1372 Asker Tlf. 66 76 17 77 Faks 66 90 12 95
S48@skaaret.no www.skaaret.no

I-Map Manager for Greenkeeper og administrasjon

Programmet Manager gir informasjon om golfklubbens arealer og installasjoner. Banekartet er lenket til en database som gir eksakt informasjon av arealer som green, fairway, tee, bunker, antall spredere pr. hull, rørlengder, infrastruktur osv.

Programmet er inndelt i arbeide / vanningsanlegg / banens hull / infrastruktur. Dette forenkler bruken av programmet slik at man ikke blander sammen installasjoner / endringer på feil sted.

Programmet er utviklet ut ifra de ønsker som har kommet fra greenkeepere med tanke på brukervennlighet og funksjoner.

Manager gir deg muligheten til å produsere ny baneguide som er helt nøyaktig hva angår arealer og lengder.

Veiledende pris fra kr 48.000,- eks. mva for 9 hulls bane

Prisen inkluderer GPS måling, programmering, I-Map Manager software og opplæring.

Player's Guide spillerversjon

Player's Guide software er gratis. Gå til følgende link for informasjon og nedlastning:

<http://playersguide.chartwrite.com>

OVERLEVER GRESSET ÅRETS VINTER?

Av Arne Tronsmo.
Norges landbrukshøgskole

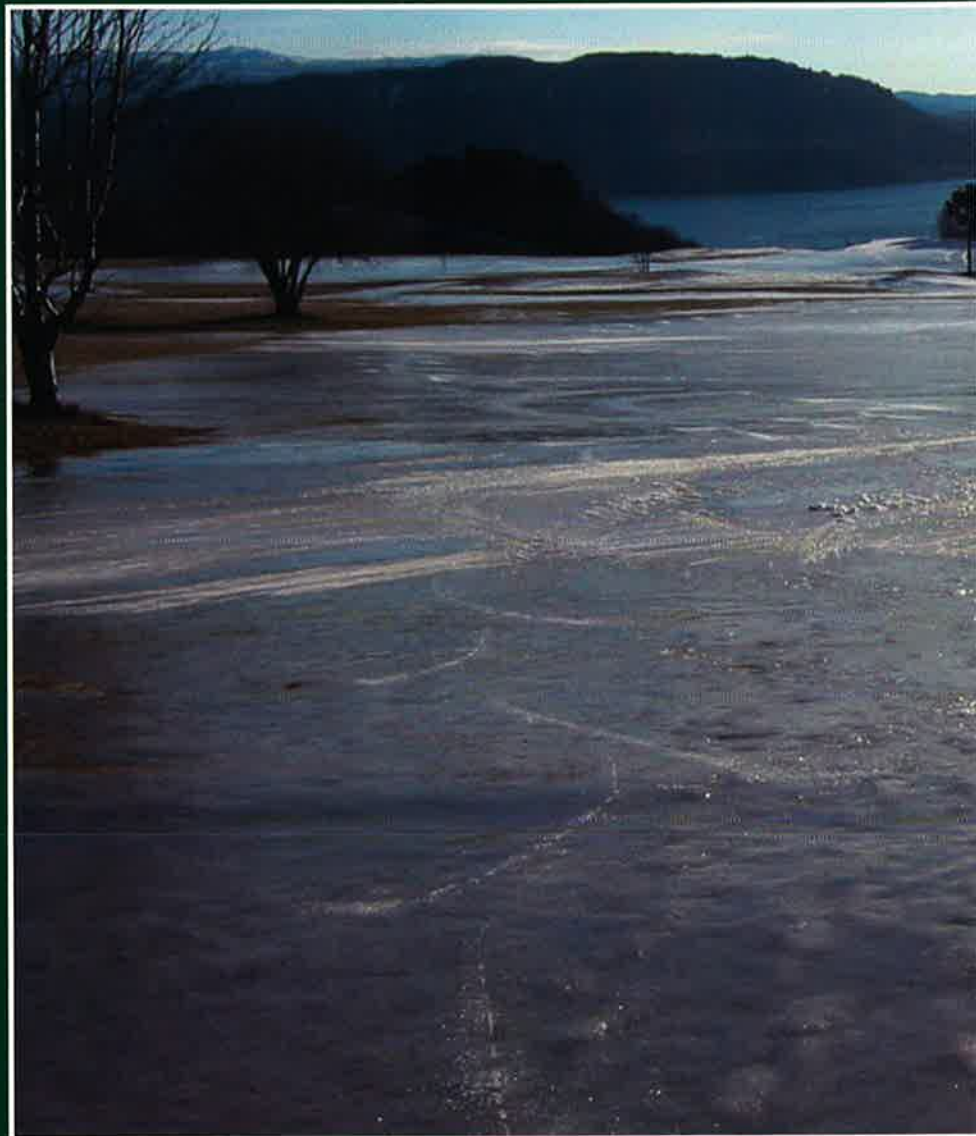
Vi lever langt mot nord og dyrking av eksotisk golfgress er på mange måter naturstridig. Til tross for dette klarer dyktige greenkeepere å få gresset til å overleve de fleste årene. Hva med årets situasjon, vil golfspillerne ha grønt kortklipt gress under klubba allerede i mai, eller går vi mot en sen spillestart?

Følgende momenter er som kjent av betydning for vinteroverlevelsen

- Herdingsbetingelsene om høsten.
(Herdning forutsetter lav temperatur (1-5°C og sol).
- Vintertemperaturen
- Lengden av snø- og isdekke
- Tele i bakken

Hvordan har betingelsene vært i 2002/2003? I store deler av landet hadde vi en merkelig høst, eller snarere mangel på høst. Det var varmt og fint "sommervær" helt ut i oktober da plutselig været slo om til "vinter". Dette betyr at mange steder har ikke gresset blitt herdet. M.a.o. er gresset dårlig forberedt til vinteren ved at de har lite næringsreserver, dårlig frosttoleranse og svak motstandskraft mot soppangrep.

At plantene i kyststrøkene på Øst- og Sørlandet er mottakelige for

Alle foto: Olav Noteng, Byneset.

soppangrep ble klart demonstrert allerede når snøen forsvant i januar da snøen ble erstattet av store mengder hvit snømugg mycel.

Starten av dårlig, hva med fortsettelsen? Vinteren har også mange steder vært lite gunstig for overlevelse. Et av problemene er lite frost i bakken. Dette gjør at jordvarmen

gir + grader under snø og is som fører til en temperaturer i bakken hvor bakteriene kan være aktive. I vannmettet jord, og spesielt der bakken er dekt med is blir det anaerobe forhold. Når de anaerobe bakteriene så bryter ned dødt plantemateriale, dannes det illeluktende gasser og syrer som kan drepe gresset.

At dette er et aktuelt problem illustreres ved at i Trøndelag får nå lukt fra isdekte gressarealer stor medieomtale. Fra de isdekte arealene hvor det dannes åpninger i isen kan man kjenne en stikkende lukt som skyldes smørsyredannelse, og/eller en kvalm lukt som kommer fra ufullstendig nedbrytning av proteiner.

Hva kan dere som greenkeepere gjøre hvis de lokale forhold har vært slik at det er stor fare for overvintringsskader? Er det noen tiltak som kan settes inn nå som kan redusere vinterskadene? Enkelte steder er det kanskje allerede for sent, men følgende tiltak bør vurderes avhengig av de lokale forholdene.

- Er det lite tele i bakken, vil jeg anbefale at størstedelen av snøen fjernes for at kulden skal kunne gå ned i bakken og hindre videre aktivitet av de anaerobe mikroorganisismene.
- Er bakken dekket av is, bør den perforeres snarest mulig med hakking, eller strøing av isen med sort materiale som f. eks hønsegjødsel, kalk eller karbon.
- Så snart som mulig til våren bør greenene og utsatte steder på fairwayene luftes for at giftgassene skal komme ut og de giftige stoffene brytes ned av aerobe bakterier. Dette er svært viktig før resåing fordi mange av de forbindelsene som drepte gresset også vil forhindre reetablering etter såing hvis de ikke fjernes.
- Ta inn gressprøver med jord fra greener og fairwayer, plasser de i vinduskarmen, og se om gresset etablerer seg. Er det ingen reetablering her, er fjerning av dødt gress, lufting å såing eneste tiltak til våren.

Konklusjon

De klimatiske forhold i høst og vinter har vært slik at plantene har fått dårlig innvintring og er derfor meget mottakelig for ulike typer vinterskader. Har det i tillegg vært langvarig is- eller snødekke er risikoen for døde greener stor.

John Deere Golf – Tour

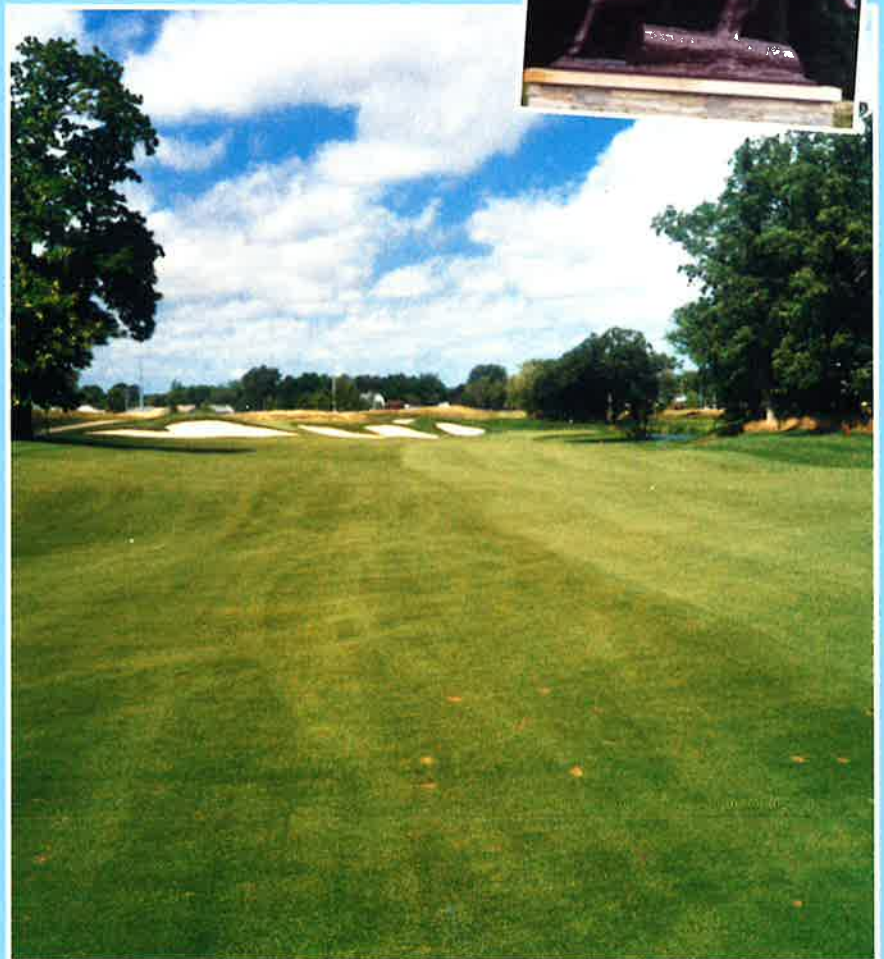
Av Av Roy Trydal

Kvinesdal GK bestilte en del utstyr fra Reinhardt Maskin på nyåret for levering i begynnelsen av mai. I juli kom det et koselig lite brev til golfklubben og der stod det at Reinhardt Maskin hadde den glede å invitere Roy Trydal til feedback i Chicago USA den 13. august. Brevet kom dagen før jeg skulle ha en uke ferie til Danmark sammen med familien som jeg ellers ser så "mye til".

Vi var 8 greenkeepere og 2 fra Reinhardt maskin som skulle over dammen for å gi vår vurdering av de nye maskinene til John Deere. Det var en lang flytur. Vi spiste litt og sov, noen koste seg med øl og cognac.

Vi landet i Chicago ca. 12.30 lokal tid, og da var det bare å finne bussen som skulle kjøre oss til hotellet i Davenport. Vi skulle ha med danskene også og mens vi ventet på dem hadde vi en liten sightseeing i Chicago og en tur ned til Navy Pire slik at vi fikk se byen fra strandkanten av Lake Michigan. Turen til Davenport skulle egentlig tatt 3 timer men på grunn av mye trafikk tok det nesten 5 timer. Med 4 felts motor vei kan dere tenke selv hvor mye trafikk det var!

Vi ble godt mottatt på hotellet og jeg var heldig og fikk stort rom med utsikt over Mississippi og casinobåtene som lå ved kaia. Vi møttes

Den berømte hjorten utenfor klubbhuset

Hull 10, par 5, 583 meter

nede i resepsjonen og fikk utdelt programmet for de dagene vi skulle være her. Etterpå en tur i baren for å teste ølet i dette stor landet, og det smakte godt som vanlig. Da vi satt der og koste oss viste det seg å være greenkeepere fra Norge, Danmark, Spania og Storbritannia. Totalt var vi ca. 150 stk. fra Europa.

Dagen etter startet tidlig (frokost 0600) før bussen tok oss til Moline og TPC Deere Run for en rask golfunde på en meget bra bane. Banen er vert for John Deere Classic som går av stabelen i juli hvert år

og har en første premie på ca 4 millioner. Foran klubbhuset så vi den berømte hjorten. På den andre siden var ca. 50 golfbiler linet opp, hver med Callaway køller.

Så var det tid for golfspill, som gikk veldig dårlig! Vi fikk nesten spilt ferdig en runde før vi skulle besøke fabrikken som lager John Deere Harvester. Vi ble møtt på utsiden av fabrikken av 4 pensjonister. De skulle vise oss rundt. Vi ble kjørt rundt på en tilhenger, selvsagt dratt av en John Deere minitraktor.

Vi fikk se hele prosessen; fra plattene kom inn og til maskinene blir testet og prøvekjørt. Utenfor stod alle de som er ferdige, og det var utrolig mange maskiner. Det som er litt imponerende er at ingen maskiner blir laget uten at de først er solgt et eller annet sted i verden. Om kvelden var det tid for en ekte amerikansk middag, spandert av Reinhardt Maskin, og det ble en riktig fin avslutning på dagen.

Neste morgen var det opp enda litt tidligere. Buss til TPC Deere Run og en utrolig frokost på klubbhuset, med alt det som kan tenkes. Deretter inn i proshopen for å kjøpe noen småting og så var det ut og spille golf. Det var satt opp en turnering for oss fra Norge og den vant utrolig nok undertegned. Prispengene var ikke store. Men fin liten Progator med noen flagg og en liten kantklipper som min datter synes er en fin pynte gjenstand.

Etter runden var det tilbake til hotellet for dusj og klesskift før besøket til John Deere museet. Alt det som var laget fra små- til den største traktoren jeg noen gang hadde sett, og det var også en del av de golfmaskinene de hadde laget. Derfra var det til hovedkontoret for en prestasjon av den feedbacken vi skulle gjøre dagen etter.

Det var opp grytidlig for frokost og deretter tur til Pinnacle golfbane for å gjøre unna feedbacken. Vi ble

TPC, Deere Run, green 18

delt inn i grupper og fordelt rundt på fem stasjoner. Der fikk vi prøvd og testet de nye maskinene som John Deere skal ha ut på markedet om noen år. Det ble skrevet flittig på engelsk og vi fikk snakke med noen av ingeniørene som var med på feedbacken.

Vi fikk en meget bra lunsj på klubbhuset, og så gikk turen tilbake til Chicago. Der gikk vi ut på byen, og den er ikke liten....

Vi fant til slutt en restaurant som hadde ledig bord til ti personer. Ellers fikk vi også med oss et besøk på en riktig blues bar der blant annet Eric Clapton og andre store artister hadde spilt, det var flott opplevelse å ha med seg hjem. Neste dag fikk vi greie på at det

skulle være et flyshow nede ved Navy Pire så vi tok en drosje og fikk med oss et bra flyshow også.

Jeg ønsker å takke Reinhardt Maskin og Kvinesdal GK for den utrolig fine opplevelsen jeg fikk. Jeg vil også få takke de andre guttene på turen for hyggelig samvær.

Golf-bilene stod klar med alt utstyr.

Gräs för sportytor

Ny nordisk distanskurs
oktober 2003 — februari 2004

Intresset för och behovet av kunskap om växtlighet på våra sportytor har ökat kraftigt under de senaste åren. Som ett svar på detta arrangerar Sveriges Lantbruksuniversitet, tillsammans med övriga nordiska lantbruksuniversiteterna och golfnäringsen, kursen Gräs för sportytor.

Hur väljer man rätt art, sort och fröblandning för olika grönytor? Hur reagerar olika typer av gräs på stress såsom slitage, intensiv skötsel, torka, syrebrist, låga temperaturer och sjukdomsangrepp? Vilka möjligheter finns till biologisk sjukdomskontroll? Vilka skötselstrategier ger goda förutsättningar för övervintring? Detta är några av de frågor som kursen kommer att behandla.

Kursen är en distanskurs som omfattar tre träffar samt egna studier hemma. Vid varje träff behandlas ett av ämnesområdena nedan:

- Odlingsmaterial och odlingsteknik
- Växtfysiologi med inriktning på t ex närings- och stressfysiologi
- Växtskydd inklusive biologisk sjukdomskontroll
- Övervintringsstrategier samt markbiologi
- Projektarbeten och exkursioner

Kursen vänder sig till dig som genomgått HGU (Högre Greenkeeperutbildning), eller nivå 1 och 2 i Norge, eller motsvarande. Du bör också ha minst 4 års erfarenhet av t ex golfbaneskötsel eller rådgivning inom området. Kursen omfattar totalt fem veckors arbete och motsvarar 5 högskolepoäng.

Kursplatsen för de tre träffarna kommer att variera mellan olika platser i Norden. De tre träffarna kommer att vara utspridda under perioden oktober 2003 till februari 2004. Kostnaden för kursen beräknas till 10 000 kr exklusive boende och resor. Antalet deltagare är begränsat till ca 30 deltagare.

Har du frågor eller vill göra en intresseanmälan kan du kontakta:

Nilla Nilsdotter-Linde:

Nilla.Nilsdotter-Linde@ffe.slu.se

Fältforskningsenheten, SLU, tel. 018-67 14 31, 070-662 74 05

Maria Strandberg:

Maria.Strandberg@sgf.golf.se

Svenska Golfförbundet, tel. 08-662 15 27, 070-620 17 87

Mer information kommer fortlöpande att finnas på Svenska Golfförbundets hemsida under rubriken Aktuellt från bansidan.

Välkommen med intresseanmälan redan nu!!

Hydro Fritze

**Arena spesialgjødse
til hele golfbanen**

Maxicrop

Et lite fotoreferat fra Gresskurs 2003

Omvisning på Salobre med Golf Director Javier Suarez

Vakkert i Tauro dalen

Den norske greenkeeper-elite på befaring på Salobre

Fra årsmøtet

Både referat og bilder fra årets Gresskurs ligger inne på våre hjemmesider.
Viser bare et par bilder for å minne om at vi hadde det bra?

Fra nattelivet

Østfold Gress A/S og Sport og grøntanlegg A/S

«High teck» Hydrosåing

Sport og grøntanlegg AS
hydrosår golfbaner.

Et topp resultat 3 uker senere.

Vi utfører hydrosåing på golfbaner og andre større uteområder som trenger erosjonssikring og rask etablering av grøntarealer.

Sommeren 2002 utførte vi etablering av alle grøntarealene på nye Kragerø golfbane som ble meget vellykket. Både greens, tees, fairways, roughs, og bratte skråninger rundt hyttearealer ble sprøytesådd. Med det nye sprøytesåingsutstyret limer vi frø fast til bakken sammen med gjødsel, hydro-gele, fargestoff og mulch (papirmasse). Det legger et "lokk" over det hele, som reduserer avrenning.

Bane ansvarlig Kim von Essen uttalte i sin sluttrapport om Kragerø bl.a. følgende.

«Den nye formen for «high teck seeding» er som jeg ser det, den største nyheten innenfor golfetablering som har kommet siden automatvanning ble introdusert»

Ferdigplen til alle formål

- Leverer/legger ferdigplen over hele landet.
- Produserer alle typer plen, til alle typer formål.
- Både vanlig småruller, og størruller ferdig lagt.
- Norges eneste produsent av greengress.
- Har for levering blandinger av både ren kryphvein og av rødsvingel, enghvein.
- Leverer vasket, fri for matjord.
- Klippes hver dag på 7mm.
- Leverer ren engrapp til områder med stor slitasje
- Leverer rødsvingel/engrapp til f.eks tee-steder.
- Vi utfører også resåing av alle typer plenarealer med «rapid turf»

Fosshaugane fotballbane,
Sogndal.

Sport og grøntanlegg AS legger plen foran Stortinget

Norsk Landskapstre A/S

Vi produserer for salg norske treslag til alleer, landskapsbeplantninger og til revegetering.

Vår produksjon baserer seg utelukkende på frømateriale av norsk hærkomst. Trærne produseres på friland og rotskjæres hvert 2 eller 3 år avhengig av treslag. Leveres med godt utviklet rotklump pakket i strie. Høyder opptil 4 – 5 meter og stammeomkrets 14 cm.

Rabatter avhengig av kvantum. I år spesielt gunstige priser på hengebjørk, svartor og rogn.

Vi produserer også et stort utvalg av pil og vier (Salix-arter) til beplantninger langs vassdrag, bekker, dammer og til revegetering.

Fra vår produksjon i Rygge

Produksjonen baserer seg på stiklingsmateriale fra Sørøst- Norge. Pil leveres både som større flerårige trær / busker med rotklump og som ettårige barrotsplanter. Vier leveres kun som barrot.

Pil og vier er robuste treslag med rask ungdomsvekst. Stort mangfold i vekstform og -høyde som varierer fra lave, krypende sorter til trær. Flere sorter har vakker barkfarge og gåsunger på våren. Egner seg godt som dekorative innslag i golfanlegg.

Meget gunstige priser i forhold til andre treslag.

Se våre internettsider på: www.ostfoldgress.no - mail: info@ostfoldgress.no
Telefon 69 26 60 50 eller mob 909 31 818 / 906 05 575

Fagnemnda for greenkeeperopplæring (FFG)

Dette er et organ som er sammensatt av representanter fra NGA, NGF og GAF (organisasjonen til daglige ledere i golfklubbene).

Nemnda, som har vært i sving siden mai 2000, arbeider ut fra følgende mandat:

FFG har som formål å fremme norsk greenkeeperopplæring ved å:

- a. utvikle og kvalitetssikre opplæringssystem for banepersonale.
- b. bidra til gjensidig respekt og et godt samarbeid mellom partene og utdanningsinstitusjonene.
- c. representere norsk golfsport internasjonalt vedrørende greenkeeperopplæring.
- d. utstede kompetansebevis på vegne av bransjen.

FFG ønsker å komme i kontakt med kursarrangører innenfor

gressfaget. Lokale kurstilbud kan godkjennes som moduler innenfor den norske standarden for greenkeeperopplæring. De fleste moduler er på en ukes varighet og det kreves avslutning med prøve.

Sekretæren nås lettest på denne adressen: agnar.kvalbein@c2i.net eller telefon 33363623 for ytterligere spørsmål om FFG eller om privatistodningen.

PRIS

Beste greenkeeper elev Hæge Kranstad

Alltid hyggelig å presenter utmerkelser, denne gang fra Gjennestad Gartnerskole.

De hadde i år innstilt Hæge Kranstad som beste greenkeeperelev i 2001/2002. Hæge ble overrakt diplom, kr.5000.- og løfte om en studietur til USA av Øystein Nøkland fra Reinhardt Maskin under festmiddagen på Gresskurset.

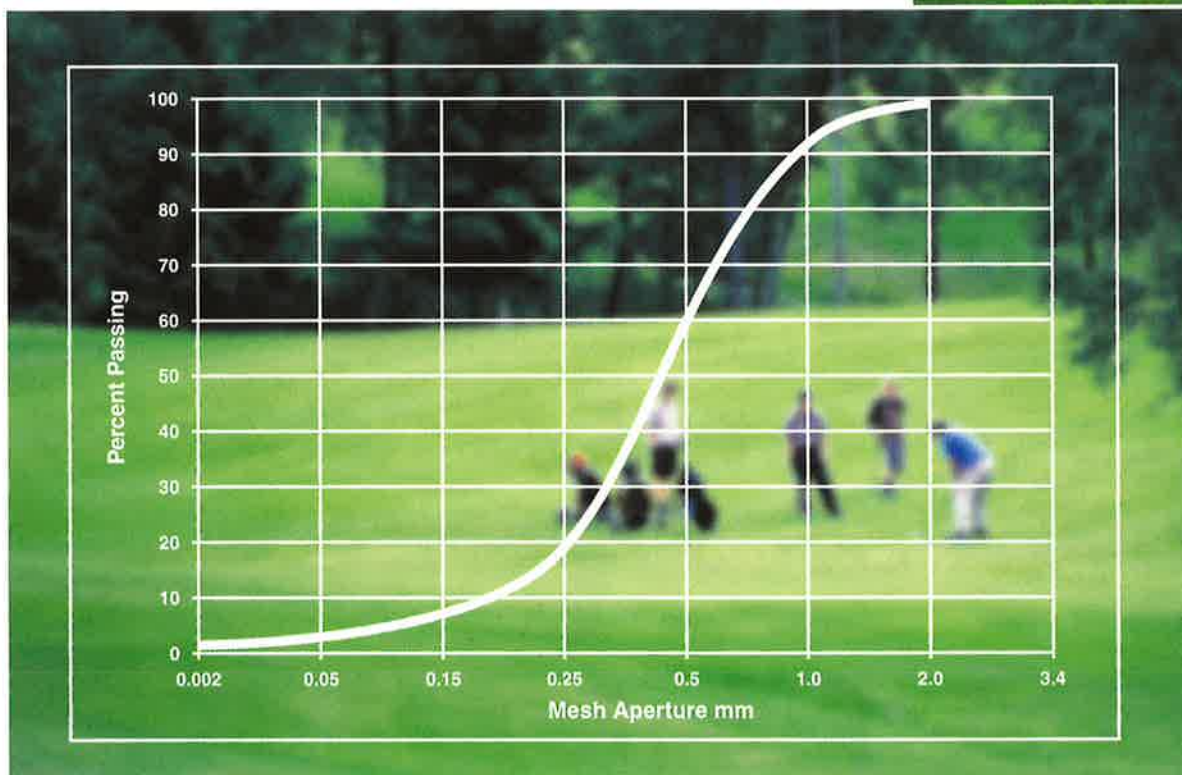

B I R D I E

Green-Mix®

- spesialfremstilt for anlegg av golf greens og tee-steder

- gir et aktivt mikroliv i greens

Fremstillingsmetode

Green-Mix® produseres med basis i en meget ensartet kvartssand som har høy hydraulisk lednings-evne og en optimal siktekurve. Green-Mix® har en organisk fraksjon som består av finsiktet hage-park kompost. Den kontrollerte komposteringen og lange ettermodningstiden sikrer en høy mikrobiologisk aktivitet i vekstmediet. Dette er forhold som er av betydning for at komposten skal hemme utvikling av sopp-sykdommer i det etablerte graset og sikre en jevn frigivning av plantenæringsstoffer. Et aktivt mikroliv vil også stimulere nedbrytningen av filt.

Fysiske egenskaper

Green-Mix® tilfredsstiller USGA standarden, og analysene er gjennomført ved STRI sitt laboratorium i England.

Hydraulisk ledningsevne:

496 mm/time (USGA 150-300/
300-600 mm/time)

Totalt porevolum:

39,7 % (USGA 35-55%)

Luftfylte porer:

24,3 % (USGA 15-30%)

Kapillære porer:

15,5% (USGA 15-25%)

Bruksområder

Anlegg av golf greens og tee-steder samt fotballbaner med høye krav til kvalitet. Green-Mix® leveres også som toppdressing.

Bruksanbefaling

Nytt vekstlag:

Legg ut 30-40 cm lag over drenclaget (kompatibelt). Jevnes ut, gjennomvannes og komprimeres før såing. Gjødles med nitrogen etter spiring.

Toppdressing av greens

Tilfør 1mm hver 3. uke i vekstsesongen. Bruk svovelsur N-gjødsel. Gjødseleffekt av 10mm toppdressing tilsvarer 0,12kgN, 0,14kgP og 0,50kg K pr 100m².

Varemerke

Green-Mix® er Norsk Jordforbedrings varemerke og markedsføres under merkevareordningen GRØNN VEKST. Produksjonsanlegg tilknyttet Grønn Vekst finnes i Drammen, Kristiansand, Hønefoss, Sandefjord, Elverum og Verdal. Green-Mix® kan leveres over hele landet.

Registrert hos Landbrukstilsynet, reg. nr. 1733.

Grønn Vekst

Norsk Jordforbedring as
Reddalsveien 219,
4886 GRIMSTAD
Telefon 37 09 19 64
Telefax 37 09 19 65